

Φθινοπωρινά

Του κ. Α. Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

«Ἐν εἰκόνι διαπορεύεται ἄνθρωπος»

Ἄν θέλαμε νὰ συνοψίσουμε τὸ περασμένο μας ἄρθρο καὶ νὰ διατυπώσουμε τὴ βοήθεια ποὺ μᾶς παρέχουν οἱ «καλές» εἰκόνες στὴν πορεία μας «ἐν γῆ ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ» (Ψαλμὸς ξβ' 1) θὰ λέγαμε, δίνοντας μιὰ παράδοξη ἐκ πρώτης ὄψεως ἐρμηγεία στὸ γνωστὸ ψαλμικὸ στίχο ποὺ ἀκολουθεῖ «μέντοιγε ἐν εἰκόνι διαπορεύεται ἄνθρωπος» (Ψαλμὸς λη' 7), ὅτι ὁ ἄνθρωπος ζεῖ καὶ πορεύεται μὲ εἰκόνες, ἀπὸ εἰκόνες, γιὰ εἰκόνες.

Ἄν στὴν πρώτη του ἐρμηγεία ὁ στίχος ὑποδηλώνει ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι φευγαλέα σὰν μιὰ εἰκόνα ποὺ ἔρχεται καὶ παρέρχεται — «ἀλήθεια, εἰκόνα ὁ ἄνθρωπος πάνω στὴ γῆ περνάει» (μετάφραση Θ. Κωνσταντίνου) — τίποτε δὲν μᾶς ἐμποδίζει νὰ υποστηρίξουμε μετὰ ἀπὸ μελέτη τῆς βαθειᾶς ἀνθρώπινης ἐμπειρίας ὅτι ὁ ἄνθρωπος παίρνει τὶς εἰκόνες ὑπὸ μάλης καὶ προχωρεῖ.

Κι ἡ πιὸ ἐρημὴ καὶ ἐρημικὴ εἰκόνα, καὶ αὐτὴ ἀκόμη μιὰς ἐρήμου, μπορεῖ ν' ἀποτελεῖ ὀθόνη προβολῆς μιὰς κρυμμένης πραγματικότητας καὶ ὄχι ἀναγκαστικὰ μιὰν αὐταπάτη ἢ ψευδαῖσθηση. Μπορεῖ ν' ἀποτελεῖ, δηλαδή, εἰκόνα ἐρήμου ἀλλὰ συνάμα ὄαση καὶ ἀφετηρία ἐξόδου. Ἄν ἔτσι δοῦμε τὴ ζωὴ μας δὲν ἀποκλείεται στὸ τέλος νὰ βρεθοῦμε παρὰ τὰς διεξόδους ὑδάτων πολλῶν στηριζόμενοι σὲ ράβδους καὶ βακτηρίες ποὺ μᾶς παρακαλοῦν, μᾶς παρηγοροῦν.

Ἐρημοὶ καὶ ἐρημοὶ

Μέχρι τώρα δὲν ἀξιώθηκα νὰ ταξιδέψω στὴν ἐρημο ὑπὸ τὴ γεωγραφικὴ τῆς ἔννοια. Ἡ πνευματικὴ γεωγραφία, βέβαια, μᾶς προσφέρει ποικιλία ἐρημῶν, ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν. Ὁ κινηματογράφος μᾶς ἔχει δώσει συναρπαστικότερες ταινίες ἐρημικοῦ τοπίου, ἢ φωτογραφικὴ τέχνη ἐπίσης.

Φωτογραφία

τῶν Larry

Silver

καὶ

Leslie

Barany

(1979).

Ὁμολογῶ πὼς μιὰ τέτοια φωτογραφία μπόρεσε ν' ἀνακαλέσει μέσα μου τὶς ὅποιες μνήμες καὶ σκέψεις εἶχα ποτὲ συγκεντρώσει ἢ στοχαστεῖ πάνω στὴν ἔρημο καὶ μ' ἔκανε νὰ τὶς ἀποτυπώσω στὸ χαρτὶ αὐθόρμητα τότε πού τὴν ἀντίκρισα γιὰ πρώτη φορὰ στὴν προθήκη ἑνὸς βιβλιοπωλείου βόρειας χώρας πού τύχαινε νὰ βρισκομαι τότε. Δὲν γνωρίζω ἂν ἡ τυπογραφικὴ ἀσπρόμαυρη παραλλαγὴ τῆς μπορεῖ νὰ προξενήσῃ καὶ στὸν ἀναγνώστη μας τὶς ἴδιες ἐντυπώσεις πού προκάλεσε σὲ μένα ἡ ἐγχρωμὴ τότε ἐκτύπωση.

Alain Sèbe (1989), ἀπὸ τὴ σειρά **Τοπία ἐρήμου**.

Βρίσκω αὐτὴ τὴ φωτογραφία τῆς ἐρήμου μὲ ὅλες τὶς κλιμακώσεις πού περιέχει καταπληκτικὴ. Στὶς παραλλαγές καὶ στὶς διακυμάνσεις βλέπεις νὰ προβάλλεται ὁλόκληρη ἡ ζωὴ. Τὴν αἰσθάνεσαι νὰ πάλλεται ὑπὸ τὸ ἔδαφος καὶ νὰ πορεύεται κάτω ἀπὸ τὴν ὄαση γιὰ νὰ ποτίσει τὰ δένδρα πού ὀρθώνουν τὸ ἀνάστημά τους στὸν καύσωνα, στὸν ἄερα, στὶς ἀμμοθύελλες πού μετακινοῦν τοὺς κόκκους τῆς ἄμμου, πού ὅλοι μαζί μποροῦν νὰ ἐξαφανίσουν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς γνωστὰ τοπία. Ἀλλὰ κι ὁ ἕνας μονάχος ἔχει τὴ δύναμη νὰ σὲ τυφλώσει κάνοντάς σε νὰ μὴν μπορεῖς νὰ ὑποφέρεις τὸ τσουξίμο ἂν σοῦ μπεῖ στὸ μάτι καὶ νὰ σὲ ἀκινήτοποιήσει καὶ νὰ σὲ ἀχρηστέψει γιὰ ὄρες.

Λωρίδες λωρίδες μὲ φωτοσκιάσεις σοῦ δειχνουν τὶς διάφορες φάσεις καὶ τὰ στάδια πορείας. Ἀπὸ τὴ μιὰ στὴν ἄλλη λωρίδα σημαδεύεις τὰ βήματά σου καὶ ἡ μιὰ διαχωριστικὴ γραμμὴ χωρίζει ἀλλὰ καὶ ἐνώνει τὰ βήματα πού πορεύονται ἀπὸ ἐποχὴ σὲ ἐποχὴ, ἀπὸ λωρίδα σὲ λωρίδα μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ μὴ σταματήσεις παρὰ μόνο γιὰ λίγη ἀνάπαυση, νὰ ξεδιψάσεις καὶ νὰ συνεχίσεις.

Ὁ ὀρίζοντας πού ὀπισθοχωρεῖ μαζί σου προχω-

ρεῖ καὶ μαζί σου καὶ σὲ ὀρίζει ἢ σοῦ ὀρίζει ὅτι δὲν μπορεῖς νὰ σταματᾷς πάρα μόνο γιὰ λίγο. Μόνο πὼς πίσω ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα τὸν δικό σου εἶναι ὁ ὀρίζοντας κάποιου ἄλλου πού περιμένει καὶ πορεύεται κι αὐτὸς γιὰ τὴ συνάντησή σου στὴν μεγάλη στιγμή τῆς τομῆς τῶν ὀριζόντων.

Ἐνα ταξίδι πού δὲν τελειώνει

Στὴν περίοδο λοιπὸν πού ἡ Ἐκκλησία μας εὐλογεῖ τὴν εἴσοδο τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ γιορτάζει τὴν ἑναρξη τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους — πού συμβολίζει ἕνα μεγάλο ἀτέλειωτο ταξίδι καὶ ὄχι ἀναγκαστικὰ μιὰ πορεία μέσα στὴν ἔρημο ὅπως ἡ περίοδος τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς — ἄς ἐλπίσουμε στὴν ἀντοχὴ καὶ στὴ δύναμη καὶ στὴ συνοδεία Ἐκκεῖνου πού ὅταν δὲν διακρίνουμε τὰ ἴχνη τῶν βημάτων Του δίπλα στὰ δικά μας, δὲν σημαίνει ὅτι πράγματι δὲν βαδίζει δίπλα μας. Ὅτι τὰ ἴχνη πού βλέπουμε δὲν εἶναι δικά Του καὶ εἶναι τάχα μόνο τὰ δικά μας. Εἶναι φορὲς πού τὰ ἴχνη τῶν βημάτων μπερδεύονται, σὲ στιγμὲς μάλιστα πού μᾶς ἀνασηκώνει γιὰ νὰ μᾶς βάνει στὸ ὦμο του καὶ νὰ μᾶς ξεκουράσει γιὰ λίγο καὶ πάλι νὰ μᾶς στήσῃ στὰ πόδια μας γιὰ νὰ συνεχίσουμε τὴν πορεία μας.

Ἄς σκοπεύσουμε λοιπὸν καὶ φέτος σὲ μιὰ πορεία συντροφευμένη ἀπὸ τὸν Κύριο. Ἡ συνοδεία αὐτὴ δὲν εἶναι εἰκονικὴ, φανταστικὴ, εἶναι πραγματικότητα, μὲ σάρκα καὶ ὀστά. «Ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας» (Ματθαίου κη' 20). Ὁ Χριστὸς μᾶς διαβεβαιώνει: ἦρθα καὶ θὰ μείνω, ἀρκεῖ νὰ τὸ θέλετε. Κι ἂν πάλι δὲν τὸ θέλετε, Ἐγὼ θ' ἀκολουθῶ διακριτικὰ μέχρι πού θὰ θελήσετε νὰ μὲ φωνάξετε. Εἰς **πρώτην ζήτησιν...**

Ἄν θέλεις νὰ ἀκούγεται ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὰ ραδιοκύματα, ἐνίσχυσε τὸν Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ τῆς, τὸν 89,4 FM STEREO. Ἀριθμ. λογαριασμοῦ Ἐθνικῆς Τραπέζης: 146/558090-03 — 22 (Κατάστημα Μητροπόλεως).